

ULEDER

Geliş Tarihi 29 Nis. 2021,

Kabul Tarihi 22 Haz 2021

DOI: 10.5281/zenodo.5031937

OKUL YÖNETİMİ KONUSUNDA YAYINLANAN MAKALELERİN ANALİZİ**ANALYSIS OF PUBLISHED ARTICLES ON SCHOOL MANAGEMENT**Abdullah Sadan^a, Tuncay Küçükdanacı^b, Yusuf Göçli^c ve Oktay Taşdemir^d**Özet**

Kitlelerin geçmişten günümüze ve yarınlara taşınmasında en önemli öğelerden biri olan eğitim ve öğretim sistemi içinde okulların önemi tartışılmaz bir gerçek olarak herkes tarafından kabul edilmektedir. Okul idarecileri sahip oldukları yetenek ve bilgilerle okulun geleceğini çizmekte, planlamakta ve okuldaki değişimi pozitif yönde yukarıya çıkartmaktadır. Ülkemizde okul yöneticileri ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Bu çalışma, Kuram ve Uygulama Eğitim Yönetimi Dergisinde okul yöneticileri ile ilgili son 10 yılda (2010/2020 yılları arasında) yayınlanmış makalelerin incelendiği derleme çalışmasıdır. Araştırma ülkemizde yayın yapan "Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinde" son 10 yılda yayına sunulmuş olan 26 makaleyi kapsamaktadır. Doküman analizi yapılarak toplanmış olan veriler kategorize edilerek çözümlene, ayrıştırma yapılmıştır. Elde edilen bulgular; yayınlanmış olan makalelerde veri toplama araçlarından "anket" ve "görüşme" tekniğinin yoğun olarak kullanıldığı, araştırma yöntemi olarak da "tarama" yönteminin daha sık kullanıldığı ve veri çözümlene sürecinde ise "içerik analizinin" yoğun olarak kullanıldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Okul yönetimi, Eğitim yönetimi, Okul müdürü***Abstract**

Papers that are published between the years 2010-2020 in Kuram ve Uygulama Eğitim Yönetimi which is one of the most significant journals about school and education management in our country are compiled and examined by using statistical analysis techniques. This research is carried out on 26 papers that are published in Kuram ve Uygulama journal. Datas which are collected by document analysis are assayed by the help of categorical analysis. Findings show that by 'survey' and 'reportage technique' which are data collection tools, are intensively used as 'scanning model' for method of research and 'content analysis' for statistical data analysis.

Keywords: *School Management, Education Management, Headmaster***Giriş**

Kurum ve kuruluşlar; toplumun belirlenmiş hedeflerini gerçekleştirmek ve ihtiyaç duyulan işlerini yapmak için gerekli koordinasyonu sağlayan sistemlerdir (Başaran,1984). Türk Dil Kurumu'na göre ise okul; en alt basamaktan başlayarak en üst düzeye kadar öğretimin yapıldığı yerlerdir.

Okullar toplumsal açık sistem özelliği gösteren örgütlerdir; okulların özgün ve onu diğer toplumsal örgütlerden farklı kılan özellikleri vardır. Bu özellikleri şöyle sıralanabilir (Bursalıoğlu; 1994). Okul eğitim ve öğretim sisteminin en önemli

parçalarından biridir. Okulu önemli yapan birçok özellikten bahsedilebiliriz. Bunlardan birincisi, eğitim ve öğretim sisteminin ana parçasıdır. Bir diğeri ise eğitim ve öğretim yapı sisteminin üretime dayalı kuruluş olmasıdır. Sonuncusu ise okulun eğitim ve öğretim sisteminin fiilen kapsamalarını belirlemesidir (Açıkalın;1998).

Bir başka bakış açısına göre okul eğitimin ve öğretimin öncelikli görevidir ve bunlar başlıca ekonomik, siyasi ve sosyal olarak gruplandırılabilir. Okulun toplumsal görevi, çocuğu topluma entegre etmektir. Bütünleşme, içgüdülerden arınmış fiziki anlamda hayatın çok başında ve henüz öğrenme becerisine sahip olmayan bireyin eğilimlerini içinde bulunduğu ve yaşadığı toplumun ilkeleri kapsamında şekillendirilmesiyle ilgili bütün işlemleri dikte etmek için kullanılmaktadır. Bütünleşme birçok farklı etkileşimle gerçekleşen bir süreçtir ve bu kimi zaman istendik ya da istem dışı birçok etkileşimle gerçekleşmektedir. Okuldaki bütünleşme ise istendik bir süreçtir. Okul bu görevini

^a Abdullah Sadan, İzmir Milli Eğitim Müdürlüğü, abdullahsadan1@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1750-638

^b Tuncay Küçükdanacı, İzmir Milli Eğitim Müdürlüğü, tuncaykcd@gmail.com

^c Yusuf Göçli, İzmir Milli Eğitim Müdürlüğü, yusufgocli@hotmail.com

^d Oktay Taşdemir, İzmir Milli Eğitim Müdürlüğü, oktayilkaytasdemir@hotmail.com

yaparken toplumun kalıplaşmış kültürünü öncesinde korur sonrasında ise geliştirir. Böylelikle toplumun dünden bugüne taşıdığı kültürün hem değişimini hem de gelişimini sağlar.

Okulun iktisadi alana olan katkısı ise ekonominin insan gücü ve beyin ihtiyacının karşılanmasıdır. Bu bakışa göre öğretim ve eğitim, bireylerin kendilerine, toplumun da kendisini oluşturan üyelerine yaptığı bir yatırım olarak görülmektedir. Kazanılan insan kaynaklarının yetilerini geliştirilerek ihtiyaç duyulan nicelik ve nitelikte insan gücünün toplumun hizmetine sunulmadır.

Erçetin ve Özdemir (2004) göre ise okulun siyasi göreviyse yetiştirilen insanların devlet sistemine sadakatini sunması ve önderlik becerileri olanları seçerek, onları şekillendirmesidir.

Williams (1988)'a göre; bir birey olarak bakıldığında, eğitime ve öğretmene buradan yola çıkılarak okulun katkısı; her öğrencinin bir bütün olarak (kişilik, fiziksel, zihinsel ve ruhsal) gelişimini sağlamaktır. Bu açıdan eğitim ve öğretim bireyin bütün gelişimini desteklemelidir. Bu sayede, okulun kapsama alanını da belirlemiş olur. Okullar öğretmenlerin, ailelerin, yerel ve genel yönetimlerin veya okulun diğer çalışan bireyleri için değil öğrenciler içindir. Okulun sağladığı kazanımların (eğitsel, öğretimsel ve kişisel açıdan) hepsinin hedefi öğrencilerin yetiştirilmesine ve geliştirilmesine hizmet etmelidir. Okul idaresi, okulda bulunan çalışanların ve öğretmenlerin okuldaki sorumluluk ve görevlerini bu amaç doğrultusunda planlanmalıdır (Erçetin ve Özdemir, Akt., 2004).

Yukarıda yapılan bu tanımlardan yola çıkacak olursak kitleleri geçmişten günümüze ve yarınlara taşınmasında en önemli öğelerden biri olan eğitim ve öğretim sistemi içinde okulların önemi tartışılmaz bir gerçek olarak herkes tarafından kabul edilmektedir. Okul, okul idarecisi ve eğitim, öğretim sistemi kavramlarının iç içe geçmiş, birbiriyle etkileşimde olan olgulardır.

Okulun verimliliği ve işlevselliği açısından okul idarecilerinin vazifeleri çok önemlidir. Çünkü okul idarecileri sahip oldukları yetenek ve bilgilerle okulun geleceğini çizmekte, planlamakta ve okuldaki değişimi pozitif yönde yukarıya çıkartmaktır (Garies ve Tschannen-Moran, 2005'den Akt: Baltacı, 2017).

Okul idarecilerinden beklentiler her geçen daha da artmaktadır. Hızla gelişen ve değişen bir dünyada okulları başarılı bir biçimde gelecek yüzyıla taşıyacak idarecilerin okulu ve toplumu çok iyi okumaları, okulun eğitim ve öğretim sürecinde başarılı olabilmesi için önderlik yapmaları ve sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir (Bartell ve Birch, 1995).

Okul yöneticileri yenilikçi düşünceye hâkim olmalı ve yeniliklere karşı direnç göstermeden duruma kendini adapte edebilmelidir. Okul idarecilerinden beklentiler giderek artmakla birlikte, idareciler bürokratik yapı içine hapsedilmiş, okulların mevcut durumunu kabul ederek, öğretmenlerle iş birliği yapmaya gönülsüz bir görüntü sergilemektedirler (Bjork ve Ginsberg, 1995).

Okullarla ilgili birçok problemin çözülmesi okul idarecilerinin kontrolü dışında kaldığı görülmektedir. Fakat idareciler yetenek ve bilgilerinin geliştirilmesi ve yeni bakış açıları kazandırılması yoluyla kontrol alanlarını genişletebilirler ve bürokratik engellerin büyük bir kısmının üstesinden gelebilir. Son yirmi yıl içinde yapılan çalışmalar okullarda başarı mimarının okul idarecileri olduğu sonucuna varmıştır. (Carnegie Forum on Education and Economy, 1986; Holmes Group, 1986). Bu düşünce "Her okul, müdürü kadar okuldur." sözünü doğrulamaktadır. Yapılmış olan bütün çalışmalar gösteriyor ki; bir ülkenin sosyoekonomik başarısının uluslararası alanda mücadele gücünün ülkedeki okulların akademik ve sosyolojik başarısına bağlı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okul idarecilerini yetiştiren eğitim programlarının başarısızlığı; gelecek nesillerin başarısızlığına sebep olacağı bilinmelidir (Okçu, 2011).

İşlevsel bir örgüt idaresi alt boyutunda; örgüt ve idareyle ilgili teori, yaklaşım kavram ve süreçlerin bilinmesi, okul idarecilerinin görev ve sorumluluklarının bilincinde olması, eğitim ve öğretim yönetimiyle ilgili yönetmeliklere hâkim olması, okulun ekonomik kaynaklarını işlevsel bir şekilde kullanma, değişime ve yenileşmeye liderlik etmek ve benzeri gibi davranışlara vurgu yapılmaktadır. Eğitim yöneticileri yenilikçi düşünceye hâkim, yeniliklere ve gelişime açık olmalıdır. Eğitim ve öğretim programı, ortamlarının idaresi, eğitim ve öğretim programının işlevsel bir şekilde sürdürülmesini, eğitim ve öğretim ortamlarının ideal bir şekilde kullanılmasını ve bu ortamların geliştirilmesini, program geliştirmeye ilgili süreç ve kavramları bilmeyi, öğretim ve eğitimle ilgili kavramlardan ve güncel gelişmelerden haberdar olmayı içeren bir boyuttur.

1990'lı yıllarda eğitim yönetimiyle ilgili beliren sosyal, toplumsal çevrenin eğitimden ve öğretimden beklentileri ve günümüzde oluşan yeniden yapılanma vurgusu içinde atılan adımlarla büyük ölçüde değişmeye başladı (Liontos, 1993). Bu dönemde değişim sadece eğitim ve öğretim yönetimini değil, okuldaki öğretme / öğrenme işleyişini de dolaylı veya doğrudan etkilemiştir. 17. ve 18. yüzyılda eğitim ve öğretim yönetimine bakış açısı, idareci ve öğretmen anlayışına dayanıyordu. Bu yaklaşım tek sınıflı okulların idaresinde etkili bir şekilde kullanıldı. Fakat 19. yüzyılın başında gelişmekte olan ülkelerde sınıfların çoğalmasıyla birlikte çok sınıflı okulların gelişmeye başlaması okul idarecilerin görev ve sorumluluklarında önemli değişimler yaşandı. (Çelik, 2000).

Eğitim ve öğretim sistemlerini güncellemeye dair çalışmalar, insanların geliştirilmesi üzerine odaklandı. Eğitim ve öğretim olgularının en değerli iki ana unsuru okul idarecisi ve öğretmendir. Küresel mücadelenin büyümesi, okulların kalite konusundaki sorumluluğunu büyük ölçüde değiştirdi. Bu sürecin başarılı yönetilmesinde eğitim ve öğretim idarecisinin aslolan rolü ve önemi ortaya çıkmaya başladı. Okul idarecisinin önünde duran engellerle mücadelesinde, onun bazı becerilere sahip olması artık gereklilik olmuştur. Daha işlevsel bir eğitim için artık okul idarecilerinin liderlik yeterliklerine bağlı olduğu görüldü (Çelik, 2001).

İçinde bulunduğumuz son yüz yılda büyük bir değişim başlamış oldu ve yaşanan bu değişim sürecinden önderlik olgusu da etkilenmiş oldu. Önderlik kavramını çok çeşitli biçimlerde

tanımlamak, aslında bu kavramla ilgili olarak kapsamlı ve genel kabul gören bir tanımlamanın zor olduğunu gösterir (Büyükçolak, 1997). Bu da doğal olarak kişi veya kitlelerin kendi koşullarından ve bakış açılarından kaynaklanır. Fakat bir önderde olması gereken becerilerin ana hatlarıyla da olsa genel bir çerçeve içinde belirlenebileceği; önderin duruşunun (davranış biçimi, izleyeceği strateji, amaç ve hedefleri gibi) çok etkin ve önemli olduğu akademik çevrelerce de kabul edilmiştir (Solok, 1997). Bunlara ek olarak eğitim ve öğretimi faaliyetlerinin yürütüldüğü ortamla ilgili yapılan diğer araştırmalar, iş görenlerin, işe dayalı yaşadıkları olumsuz durumların sebebi olarak, okul idarecilerinin davranışlarının etkili olduğunu göstermektedir (O'Driscoll ve Beehr, 1994).

Eğitim ve öğretim örgütlerinde yapılan çalışmalar, okul idarecilerinin önderlik davranışlarıyla öğretmenlerin iş doyumunu, güdülenme ve moral düzeyleri arasında anlamlı bir bütünlük olduğunu göstermektedir (Kabadayı, 1982). Diğer alanlarda yapılan çalışma sonuçlarında, iş görenin çalıştığı kurumsal ortam ve idarecinin önderlik meziyetinin, iş görenleri destekleyen ya da ket vuran, engelleyen olduğunu belirtmektedir (Duxbury ve diğerleri, 1984; Bakker ve diğerleri, 2000). Carmeli ve diğerleri (2006a) ve Carmeli ve diğerleri (2006b) yaptıkları araştırmalarda, kurum idarecisinin önderlik davranışlarının, iş görenlerin yenileşmeye ilişkin davranışlarını etkilediğini, üst yönetimin önderlik davranışlarının, kurumun hali hazırda var olan performansını artırdığını saptamışlardır. Kurumsal amaçları gerçekleştirmede şekilsel anlamda idarecilerin etkin olduğu gibi doğal anlamda ve ortamlarda da önderler işlevseldir.

Türk Eğitim ve Öğretim Sistemi; eğitim ve okul yönetimi alanında yakın geçmişte yine yeniden yapılanma sürecindedir. Dünyada ve ülkemizde okul idarecileri 21. yüzyıldaki yeterlilik düzeyleri eğitimde yoğun olarak dile getirilen konulardandır (Balci, 2011; Özdemir, 2013).

Erdoğan'a (2000) göre eğitim ve öğretim yönetimi sistemle ilgilenirken, okul idaresi, okul düzeyinde beliren sorunlarla ilgilenir. Eğitim ve öğretim yönetimi eğitime minimal düzeyde, okul yönetimi ise maksimum düzeyde bir bakış açısıyla yaklaşır.

Okul idaresi, okul kültürünün, amaç ve vizyonunun gerçekleştirilmesini hedefler ve kurumun amaç ve hedeflerine uygun olarak yaşatılmasını üstlenir. Okulun hedef, amaç ve eğitim politikalarını gerçekleştirmek üzere insan kaynaklarını düzenler, eğitimcileri eşdeğerde buluşturur ve yönlendirir (Balci, 2005).

Bir okulda, eğitim ve öğretim hizmetleri, öğrenci psikolojik destek hizmetleri, kişilik hizmetlerinin bütünü okul idaresini oluşturur. Okul idaresi, başta okul müdürü olmak üzere okulun yönetim ekibi tarafından yönetilir. Okul idaresinin önemi, aslında yönetim görevinden oluşmaktadır. İdarenin görevi, kurumu amaçlarına uygun olarak yürütmektir. Okul idaresi okulu vizyonuna ve misyonuna uygun olarak yaşatmaktadır (Bursalioğlu, 1991). Bu aşamada idareci, milli eğitimle ilgili yönetmelikleri, programları ve hiyerarşik olarak üst yönetimin emirlerinin sınırları içinde, okulun bütün işlerini yürütmeye, düzenlemeye ve denetlemeye yetkili olup, okulu hedeflerine

uygun olarak idare edilmesinden ve geliştirilmesinden sorumlu görülmektedir (Şişman ve Turan, 2004).

Okul idarecilerinden beklenen temel görevlerden biri okulu idare ederken okulda bulunan insanlarla okul dışındaki çeşitli grupların beklentilerini ortak paydada buluşturmak ve okulun hedeflerinin gerçekleşmesini sağlamaktır (Şişman ve Turan, 2004). Ancak okul idarecileri, yukarıda değinilen idari sorumluluklarını yerine getirirken birçok sorunla karşılaşabilirler. Bu sorunların kaynağı olarak okul örgütünün farklı bileşenleri olabileceği gibi okul dışından nedenler de olabilir. Yaşanan sorunların kaynaklarından bazıları olarak; okul bina ve demirbaşları, öğrenciler ve öğretmenler, okulun bulunduğu alanın siyasi, kültürel, sosyal ve ekonomik özellikleri, okulun kültürü ve kimyası, hatta okul idarecilerinin sahip oldukları yönetim hâkimiyetleri sayılabilir. Alanyazında bu sorunların neler olduğunun belirlemeye yönelik geçmişten günümüze pek çok araştırma bulunmaktadır. Anahtar kelime olarak kabul edilen "okul yönetimi" ile ilgili YÖK tez veri tabanında yüksek lisans ve doktora düzeyinde ayırım yapılmaksızın yapılan arama sonrasında 1985 ile 2019 arasında kabul gören toplam 109 tez çalışmasına ulaşılabilmektedir.

Al'a göre (2008) belirli bir kapsamda yapılan bilimsel çalışmaların analiz edilmesinde konunun yaygınlığı ve derinliği hakkında bilgiler verirken, ilgili bölümün genel görünümünü de ortaya koymaktadır. Akademik çalışmalara gerekli önemin verilmesi, ülkenin gelişmişlik düzeyine pozitif katkı sağlamakta ve gelecekte oluşturulacak eğitim politikalarını şekillendirmektedir. Bunun için öncelikle mevcut koşulların iyi irdelenmesi ve gelecekte karşılaşılabilecek ihtimal problemlerin bugünden saptanması ve gerekli eğitim politikalarının geliştirilmesi oldukça önemlidir.

Alanda yapılan bu derleme çalışması eğitim yönetimi alanında teorik içeriği akademik alanda daha da zenginleştirip yeni çalışmaların ortaya çıkması açısından önemlidir. Yapılacak olan ileri araştırmalara kaynak oluşturmak, gereksinim görüldüğü takdirde geliştirmek üzere ön basamak oluşturmak istenmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan bu araştırmanın amacı; eğitim ve okul yönetimi alanında yayınlar yapan "Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinde" son 10 yılda (2010 – 2020 arası) okul yönetimiyle ilişkili yayınlanmış 26 makalenin temasal ve istatistiksel çözümleme teknikleri açısından analizini yapmaktır. Yapılan bu çalışma, bu konuda gelecekte yapılacak akademik araştırmalara basamak oluşturması açısından önemli görülmektedir.

Alt Problemler

Araştırmanın amacı kapsamında aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır:

"Kuram ve Uygulama Eğitim Yönetimi Dergisi"nde "okul yönetimi" ile ilgili yayınlanan makalelerde,

1. Araştırmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?

2. Araştırmalarda kullanılan yöntemler nelerdir?
3. Araştırmalarda kullanılan örneklemeler nelerdir?
4. Araştırmalarda bulgular hangi yöntemlerle elde edilmiştir?
5. Araştırmalarda veri analizlerinde hangi yöntemler kullanılmıştır?

Sınırlılıklar

Yapılan bu araştırma son on yılda “Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinde” yayınlanmış olan ve belirlenen anahtar kelime ya da kelime öbeklerini içeren makalelerle sınırlıdır.

Araştırma Yöntemi

Araştırma Deseni

Derleme çalışması olarak planlanan bu çalışma, üç farklı derleme çeşitlerinden biri olan geleneksel derleme metoduyla yapılmıştır. Gelenekçi derleme, belirli bir konuda yayınlanmış ikiden fazla çalışmanın üzerinde incelemeler yapılarak bulgu, sonuç ve değerlendirmelerini sentezleyen çalışmalardır. Genellikle belirtilen alanın uzmanı olan kişiler tarafından belirli bir yöntem izlenmeksizin, farklı kaynaklardan ve farklı yollarla elde edilen bilgilerin derlendiği yazılardır.

Alanında uzman kişilerce hazırlanan bu araştırmalar, “uzman görüşü” olarak kabul edilir ve kanıt piramidinin en alt kademesinde değerlendirilirler (Burns ve Grove, 2009; Gerrish ve Lacey, 2010; Hemingway ve Brereton, 2009; Moule ve Goodman, 2009).

“Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinde” yayına sunulmuş makalelerin öncesinde incelenmesinin ve ardından da yorumlanmasının amaçlandığı bu çalışma için en uygun yöntemin geleneksel derleme olduğuna karar verilmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın kuramsal evreni “Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinde” yayına sunulmuş makalelerdir. Araştırmanın çalışılan evreni okul yönetimi alanında 2010 yılıyla 2020 yılı (cilt 16 ve 26 arası) arasında yayınlanmış 26 makaleden oluşmaktadır. Makalelere 2010 yılı ilk sayısından 2020 son sayısı arasında yayınlanmış olan dergilerdeki makaleler taranmış olup, yapılan başlık taramasında “okul yönetimi” ifadesini ya da eş anlamını barındıran çalışmalar araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada örneklem sınırlandırılmasına gidilmemiş bütününe ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler doküman analizi tekniğiyle elde edilmiştir. Doküman analizi için birinci basamakta çalışma grubuna dahil edilen makalelerin tam metinlerine veri tabanından ulaşılmıştır. İkinci aşamada ise makaleler hiyerarşik olarak yayın yılı sırasına göre

analiz edilerek çözümlenmiştir. Makalelerde belirtilen anahtar sözcükleri içermesi şartıyla araştırmanın modeli, örneklem büyüklüğü ve alanı, örnekleme yöntemi, istatistiksel çözümleme teknikleri açısından nasıl dağılımlar gösterdiği belirlenmiştir. Yapılmış olan kodlamalarda tema maddesinde makaleler için belirlenen anahtar kelimelerde sabit kalınmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular, nitel araştırma yöntemiyle özdeşleşmiş olan “içerik analizi” türlerinden kategorize edilerek çözümlenmiştir. Makalelerde temasal dağılımların belirlenmesinde kullanılan kategorize edilerek yapılan analiz; genel olarak belirli bir mesajın öncesinde birimlere bölünmesi, sonrasında ise bu birimlerin önceden belirlenmiş ölçütlere göre kategoriler halinde gruplandırılmasını ifade eder. (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

Kategorize edilerek yapılan analiz; verilerin kodlanması, kategorilerin oluşturulması ve düzenlenmesi sonrasında bulguların tanımlanması ve yorumlanması işlemleri sıra gözeterek yapılmaktadır (Corbin ve Strauss, 2007). Öncelikle çalışmada veri kodlaması yapılmıştır; devam eden süreçte elde edilen kodlar bir araya getirilerek ortak yönler belirlenmiştir. Bu yolla ana hatları meydana getiren bulgu katmanları oluşturulmuştur. Temaların oluşturulması aşamasında makalelerde belirlenen anahtar kelimelerin benzerlikleri dikkate alınarak benzer kavramlar tek bir kategori altında gruplandırılmıştır. Bu sürecin devamında kodlanan veriler, düzenlenen kategorilerle eşleştirilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen makalelerin model, örneklem grubu veya büyüklüğü, çözümleme yöntemi, örnekleme yöntemleri ve yıllara göre dağılımlarının saptanmasından elde edilen bulgular çözümlenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde “Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinin” son on yılında yapılmış olan tarama sonrasında anahtar kelimeleri (eğitim, okul yönetimi) içeren makalelerin genel dağılımlarının analizi için alt başlıklar oluşturulmuş olup; oluşturulan bu alt başlıklar sonucunda elde edilen veriler paylaşılmıştır.

“Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinin” son on yılında yapılmış olan tarama sonrasında anahtar kelimeleri (eğitim, okul yönetimi) içeren makalelerin yayın yıllarına göre dağılımı aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1.

Çalışma Grubuna Dahil Edilen Makalelerin Yıllara Göre Sayısal Dağılımları

Yayınlanan Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Yayın Sayısı	3	3	2	2	2	-	1	3	3	3	4

Tablo-1'e göre "Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinin" son on yılında 'eğitim ve okul yönetimi' ifadelerini içeren makalelerin dağılımları yayınlanan yıllar temel alındığında eşit bir dağılımın olduğu gözlenmektedir.

"Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinin" son on yılında yapılmış olan tarama sonrasında anahtar kelimeleri (eğitim, okul yönetimi) içeren makalelerde kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.

Makalelerde Kullanılan Araştırma Yöntemlerinin Yıllara Göre Dağılımları

ARAŞTIRMA MODELLERİ	YILLAR											TOPLAM
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
TARAMA	1	-	1	2	2	-	1	1	-	2	1	11
NİTEL	1	1	-	-	-	-	-	-	3	-	2	7
NİCEL	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
KARMA (MIXED)	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	3
BETİMS EL	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3

Tablo-2'e göre "Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinin" son on yılında 'eğitim veya okul yönetimi' ifadelerini içeren yayınlanan makalelerde 5 (beş) farklı yöntem kullanılmıştır. Kullanılan yöntemlerde ağırlıklı olarak "tarama yöntemi" kullanılmıştır toplam 11 (on bir) defa ile % 42,30'tur. Yoğun olarak kullanılan bir başka araştırma yöntemi ise "nitel araştırma yöntemi" 7 (yedi) defa kullanılmış olup genel kullanıma oranı %26,92'dir. Betimsel ve karma araştırma yöntemleri ise 3'er defa kullanılmış, oranları %11,53'tür. Son olarak "nicel araştırma yöntemi" 2 defa kullanılmıştır ve kullanım oranının % 7, 69 olduğunu görmekteyiz.

"Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinin" son on yılında yapılmış olan tarama sonrasında anahtar kelimeleri (eğitim, okul yönetimi) içeren makalelerde örneklem büyüklükleri nasıldır ve dağılımı nasıldır sorusuna cevap aradığımızda elde edilen veriler aşağıda ifade edilmiştir.

Tablo 3.

Makalelerin Örneklem Büyüklüklerinin Yıllara Göre Dağılımları

SAYISAL ÖLÇÜTLER	YILLAR											TOPLAM
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
1-50	1	1	-	-	-	-	-	1	3	2	3	11
51-100	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
101-150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
151-200	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
201-250	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	3
251-300	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2
301-350	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
351-400	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
401-450	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
451-500	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
500 VE ÜZERİ	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2

Tablo-3'te "Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinde" yer almış makaleler üzerinde çalışma yapılan örneklem büyüklüklerinin yıllara göre dizilimi sunulmuştur. Makalelerin hepsi bir bütün olarak incelendiğinde örneklem sınırlılıkları; 1-50,51-100, 101-150, 151-200, 201-250, 251-300, 301-350, 351-400, 401-450, 451-500, 500

VE ÜZERİ birim olarak sıralanmıştır. Buna göre en yüksek oran 1-50 arasındaki örneklem olurken, 11 makalede; 101-150 ve 451-500 aralıklarında örneklem olmadığı belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan makalelerde kullanılmış olan veri toplama araçları ve yıllara göre dizilimi aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.

Makalelerde Kullanılan "Veri Toplama Araçları" ve Yıllara Göre Dizilimi

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	YILLAR											TOPLAM
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
GÖRÜŞME	1	1	-	-	-	-	-	1	3	1	3	10
ANKET	2	2	1	2	2	-	1	2	-	2	-	14
KARMA	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2

Tablo-4'e göre "Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinin" son on yılında 'eğitim ve okul yönetimi' ifadelerini içeren yayınlanan makalelerde 3 (üç) farklı veri toplama aracı (görüşme, anket ve karma) kullanılmıştır. Kullanılan veri toplama araçlarında ağırlıklı olarak 'anket' kullanılmıştır. Toplam 14 ile kullanım yoğunluğu % 53,84'tür. Yoğun olarak kullanılan bir başka veri toplama aracı 'görüşme' ise 10 defa kullanılmış olup yüzdelik oranı % 38,46'dır. Asgari düzeyde de olsa 'karma' veri toplama aracı kullanılmıştır, 2 defa kullanılmıştır ve yüzdelik oranı % 7,69'tur.

Araştırma kapsamına alınan makalelerin bulgularına hangi veri analiziyle ulaşılmıştır, kullanılan veri analiz yöntemleri araçlarının yıllara göre dizilimi aşağıda verilmiştir.

Tablo 5.

Makalelerde Kullanılan Veri Analiz Yöntemleri ve Yıllara Göre Dağılımı

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	YILLAR											TOPLAM
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
FAKTÖR	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	3
İÇERİK	1	1	-	-	-	-	-	1	2	1	4	10
SPSS	1	1	2	-	1	-	1	-	-	-	-	6
ANOVA	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
KORELASYON	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	3
MANN WHITNEY-U	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
BETİMSEL	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1

Tablo-5'e göre "Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinin" son on yılında 'eğitim ve okul yönetimi' ifadelerini içeren yayınlanan makalelerde 7 (yedi) farklı veri analiz yöntemi (faktör, içerik, spss, anova, korelasyon, betimsel ve mann whitney-u) kullanılmıştır. İçerik analizi en yaygın kullanılan veri analiz yöntemidir, toplamda 10 (on) defa kullanılmış olup oranı % 38,46'dır. Bir başka yoğun olarak kullanılan SPSS 6 defa kullanılmış olup, kullanım oranı % 23,07'dir. Devamında sırasıyla 3'er defa % 11,53 ile faktör ve korelasyon yöntemi, % 7,69 ile 2 defa mann whitney-u ve son olarak 1'er kez anova ve betimsel analiz yöntemi kullanılmış olup, genel kullanıma oranları % 3,84'tür.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada "Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinde" 2010 – 2020 yılları arasında yer alan 26 makalenin temasal ve istatistikî veri analizi teknikleri açısından ne durumda oldukları nitel olarak saptanmıştır.

Araştırma sınırlarında incelenen makalelerde toplam 5 (beş) farklı araştırma modeli kullanılmıştır. Bu araştırma yöntemlerinin arasında en sık kullanılanlar tarama ve nitel araştırma yöntemleridir. Araştırmamızın bu bulgusu 2009 yılında Balcı ve Apaydın tarafından "Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinden" örneklem alma yoluyla incelenen 20 makalede ulaşılan sonuçlarla ve yine 1993 yılında Balcı'nın yapmış olduğu çalışmada da elde edilen araştırma modeli olarak tarama modellerin sıklıkla kullanıldığı bulgusuyla örtüşmektedir. Benzer konuda, Alpay ve diğerleri tarafından 2012 yılında yapılan bir araştırma sonucunda elde edilen ve okul yönetimi alanda çoğunlukla tarama ve ilişkisel modellerin ağırlıklı olarak konumlandığı bulgusu da bu sonucu desteklemektedir.

Araştırma sınırlılıklarında incelenen makalelerde örneklem büyüklüğünün genelde 1 ile 50 birim arasında değiştiği saptanmıştır.

"Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisinde" yayınlanmış 26 makalede toplamda 7 farklı istatistikî veri çözümleme tekniklerinin kullanıldığı; içerik analizi tekniğinin ağırlıklı olarak kullanıldığı gözlenmiştir. 2014 yılında Selçuk ve diğerlerinin yapmış olduğu "Eğitim ve Bilim Dergisi"nde yayınlanan "Araştırmaların Eğilimleri" araştırmasının sonuçlarıyla araştırmamızın sonuçları paralellik göstermektedir.

Öneriler

Araştırma sonucunda; okul yönetimi alanında yakın geçmişte üretilen akademik çalışmaların sayısının artması okul yönetimi literatürünün genişlemesini ve zenginleşmesini sağlamıştır. Buna bağlı olarak literatürdeki eğilimleri ortaya koymak adına son dönemlerle sistematik derleme çalışmalarında artış olduğu görülmektedir. İlgili alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde ise çalışmaların önemli bir kısmında tarama yönteminden faydalandığı görülmektedir. Araştırma sonucunda yayınlanmış makalelerde tercih edilen örneklem seçiminin daha kolay ulaşılabileceği düşünüldüğü için örneklem seçimleri 1 ile 50 birim arasında yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Son on yılda yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde; çalışmalar daha çok "içerik analizi" çalışmaları olarak adlandırılabilir, çünkü içerik analizi kullanılarak yapılan çalışmaların daha derinlemesine ve açıklayıcı bulgular ortaya koyduğu bilinmektedir. Yapılan bu derleme çalışmasıyla araştırılan konularla ilgili literatürün hâlihazırda durumunun ne olduğunu özetleyip alandaki eksiklikleri ortaya çıkartarak gelecek araştırmalara yol göstermesi açısından önem arz etmektedir. İçerik analizi daha çok alana ilişkin belli bir konudaki akademik çalışmaların amaç ve yönetime ilişkin durumunu belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Sonuç olarak bu tür çalışmalar teorik araştırmaların kalitesini arttırarak okul yönetimi alanındaki bilgi birikimine katkıda bulunmaktadır.

Buna göre bu çalışma; ileride yapılacak olan çalışmalarda, araştırma konusuna uygun örneklem seçiminin, eğitimle ilgili tüm birimlerin (okul müdürü, öğretmen, öğrenci ve veli) örneklem grubu olarak seçilmesi, yayınların niteliğine ve

uygulama alanlarına (okul yönetimi, eğitim yönetimi), politika geliştiricilerine (ilgili bakanlıklar için), alanyazına ve sonraki çalışmalar için önemli bir veri kaynağı oluşturabilir.

İleri çalışma ve araştırmacılara öneri olarak; araştırma kapsamı (veri tabanı) daha da genişletilebilir, bölgesel ya da ülkeler arasında karşılaştırmalar yapılabilir. Tercih edilen araştırma yöntemlerinin ve veri toplama araçlarının sebepleri ortaya konulabilir.

Kaynakça

Açıkalın, A. (1998). *Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Al, U. (2008). Bilimsel Yayınların Değerlendirilmesi: H-Endeksi ve Türkiye'nin Performansı. *Bilgi Dünyası* 2008, 9(2), 263-285.

Bakker, Arnold B., Schaufeli, W.B., Demerouti, E., Janssen, P.P.M., Hulst, R.V. D. ve Brouwer, J. (2000) "Using Equity Theory To Examine The Difference Between Burnout and Depression" *Anxiety, Stress, And Coping*, 13, 247-268.

Balcı, A. (2011). Eğitim Yönetiminin Değişen Bağlamı ve Eğitim Yönetimi Programlarına Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 36(162), 196-208.

Balcı, A. (2005). *Açıklamalı Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü*. Tek Ağaç, Ankara.

Balcı, A. (1993). *Etkili Okul: Kuram, Uygulama ve Araştırma*. Yavuz Dağıtım.

Baltacı, A. (2017). Okul Müdürlerinin Öz-Yeterlik Algıları Ve Mesleğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 35-61.

Başaran, İ. E. (1984). *Yönetime Giriş*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.

Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*, Pegem Yayınları, 9. Basım, Ankara.

Bursalıoğlu, Z. (1991). Eğitimde Yenileşme ve Demokratik Liderlik. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(2), 669-675.

Burns, N., & Grove, S. K. (2009). *The Practice Of Nursing Research: Appraisal, Synthesis, and Generation of Evidence*. (6th Ed., Pp. 90-119, 598-610). USA: Saunders.

Büyükcölek, K. (1997). *Bilgi Çağında Liderlik. 21.Yüzyılda Liderlik Sempozyumu*. (5-6 Haziran 1997). Bildiriler Kitabı. Tuzla-İstanbul: Deniz Harp Okulu Basımevi

Carmeli, A.; Meiter, R. Ve Weisberg, J. (2006a). Self-Leadership Skills And Innovative Behavior At Work. *International Journal Of Manpower*, 27(1). 75-90.

Carmeli, A. ve Tishler, A. (2006b). The Relative Importance of The Top Management Team's Managerial Skills. *International Journal of Manpower*, 27 (1). 9–36.

Çelik, V. (2000). *Eğitimsel Liderlik*. Pegem A Yayıncılık.

Çelik, Vehbi. (2001). "Geleceğin Okul Liderleri". *2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Yayını, 34 - 44.

Erçetin, S., Özdemir, M. Ç., Yağcı, E., Gündüz, H. B., Gelişli, Y., Erişen, Y., & Ekici, G. (2004). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Erdoğan, İ. (2000). *Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği*. Sistem Yayıncılık.

Ersözlü, A. (2012). Okul Yöneticilerinin Yönetimsel Güçlülük Düzeylerinin Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık, Örgütsel Vatandaşlık Davranışları ve İş Doyumuna Etkisi. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi.

Gerrish, K., & Lacey, A. (2010). *The Research Process In Nursing*. (6th Ed., Pp. 79-92, 188-198, 284-302). London: Wiley-Blackwell.

Kabadayı, R. (1982). Okul Yöneticilerinin Liderlik Davranışları ve Öğretmenlerin Güdülenmesi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Doktora Tezi.

Solak, S. (1997). Liderlik ve Bir Liderde Bulunması Gereken Özellikler. 21. Yüzyılda Liderlik Sempozyumu. (5 – 6 Haziran 1997). Bildiriler Kitabı. İstanbul. Deniz Harp Okulu Basımevi, 2, 404 – 406.

Moula, P., & Goodman M. (2009). *Nursing Research*. (Pp. 111-149, 247-261). London: Sage Publication Ltd.

Okçu, V. (2011). Türkiye'de Okul Yöneticilerinin Yetiştirilmesi ve Atanmasına İlişkin Mevcut Durum, Beklentiler ve Öneriler. *Electronic Journal Of Social Sciences*, 10(37), 244-266.

Özdemir, N., & Turan, S. (2018). Okul Müdürlerinin Manipülatif Davranışları ile Öğretmenlerin Özerklik Algıları ve Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkiler. *Kefad*, 19(2), 1727-1744.

Özdemir, S., & Akkaya, E. (2013). Genel Lise Öğrenci Ve Öğretmenlerinin Okul Ve İdeal Okul Algılarının Metafor Yoluyla Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(2), 295-322.

Şişman, M., & Turan, S. (2004). Bazı Örgütsel Değişkenler Açısından Çalışanların İş Doyumu ve Sosyal-Duyusal Yalnızlık Düzeyleri (Millî Eğitim Bakanlığı Şube Müdür Adayları Üzerinde Bir Araştırma). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (1).

Tavşancıl, E., & Aslan, A. E. (2001). Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller İçin İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. Epsilon.

Türk Dil Kurumu, (2020). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını.